Παιχνίδι και ελεύθερος χρόνος: Προτιμήσεις των παιδιών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου σε θεμιτό και πραγματικό επίπεδο.

Στεργούλα Κολιού, stella.koliou@gmail.com

Ελεύθερος Χρόνος και Παιδί

Διαχρονικά, η έννοια του ελεύθερου χρόνου και της αξιοποίησής του τόσο από τα παιδιά, όσο και από τους ενήλικες έχει απασχολήσει ιδιαίτερα την έρευνα. Σε ό,τι αφορά στην παιδική και εφηβική ηλικία σταθερό αντικείμενο διερεύνησης αποτελούν παράγοντες και θεσμοί που σχετίζονται με τις επιλογές αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, όπως η οικογένεια, το σχολείο, τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τόσο ως προς την ποσοτική, όσο και ως προς την ποιοτική του διάσταση. Χωρίς αμφιβολία στο παραπάνω πλαίσιο καταλυτικός είναι ο ρόλος του παιχνιδιού, το οποίο συμβάλλει ευεργετικά και προωθεί την πολύπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.

Σκοπός της Έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών και μαθητριών του Δημοτικού Σχολείου αναφορικά με τις επιλογές αξιοποίησης του ελεύθερού τους χρόνου σε θεμιτό και πραγματικό επίπεδο.

Μέθοδος

Στην παρούσα έρευνα ακολουθήθηκε η ποσοτική ερευνητική διαδικασία με τη χρήση ερωτηματολογίου με στόχο τη συλλογή μεγάλου όγκου δεδομένων από μεγάλο δείγμα ερωτώμενων και τη δυνατότητα σύνδεσης και συσχέτισης δύο ή περισσότερων χαρακτηριστικών-μεταβλητών (Ρούσσος & Τσαούσης, 2020).

Πληθυσμός στόχος ήταν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ε΄ και Στ΄ τάξης των Δημοτικών Σχολείων σε πανελλαδικό επίπεδο. Το δείγμα της έρευνας ήταν τυχαίο δείγμα 1409 παιδιών, στοχεύοντας στην αντιπροσωπευτικότερη επιλογή και στη δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων στον πληθυσμό (Ζαφειρόπουλος & Μυλωνάς, 2018).

Αποτελέσματα

Πίνακας 1

Συχνότητες με βάση τις επιλογές αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου σε πραγματικό επίπεδο

Δραστηριότητες		
	Συχνότητα	Ποσοστό %
Τηλεόραση	840	59,6
Παιχνίδι με φίλες / φίλους	796	56,5
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	587	41,7
Τάμπλετ	571	40,5
Ηλεκτρονικός υπολογιστής	522	37,0
Διάβασμα	462	32,8
Τηλέφωνο	413	29,3
Άλλο	134	9,5

Αποτελέσματα

Πίνακας 2

Συχνότητες με βάση τις επιλογές αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου σε θεμιτό επίπεδο

Δραστηριότητες		
	Συχνότητα	Ποσοστό %
Αθλήματα	1003	71,2
Παιχνίδι με φίλους/φίλες	871	61,8
Βόλτες	764	54,2
Ηλεκτρονικός υπολογιστής	527	37,4
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	371	26,3
Διάβασμα ενός βιβλίου	358	25,4

Αποτελέσματα

Πίνακας 3

Συχνότητες με βάση τον χρόνο ενασχόλησης με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή

Χρόνος ενασχόλησης με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή			
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
Από 0 έως 1	708	50,2	50,2
Πάνω από 1 έως 2	370	26,3	76,5
Πάνω από 2 έως 3	133	9,4	85,9
Πάνω από 3 έως 4	53	3,8	89,7
Πάνω από 4 έως 5	39	2,8	92,5
Πάνω από 5	61	4,3	96,8
0 ώρες	45	3,2	100,0
Σύνολο	1409	100,0	

Αποτελέσματα

Πίνακας 4

Συχνότητες με βάση τον χρόνο ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας

Χρόνος ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας			
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
Από 0 έως 1	752	53,4	53,4
Πάνω από 1 έως 2	255	18,1	71,5
Πάνω από 2 έως 3	112	7,9	79,4
Πάνω από 3 έως 4	23	1,6	81,1
Πάνω από 4 έως 5	12	0,9	81,9
Πάνω από 5	37	2,6	84,5
0 ώρες	218	15,5	100,0
Σύνολο	1409	100,0	

Αποτελέσματα

Πίνακας 5

Συχνότητες με βάση τον χρόνο που βλέπουν τα παιδιά καθημερινά τηλεόραση

	Χρόνος ενασχόλησης με την τηλεόραση		
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
Από 0 έως 1	482	34,2	34,2
Πάνω από 1 έως 2	494	35,1	69,3
Πάνω από 2 έως 3	275	19,5	88,8
Πάνω από 3 έως 4	76	5,4	94,2
Πάνω από 4 έως 5	25	1,8	96,0
Πάνω από 5	57	4,0	100,0
Σύνολο	1409	100,0	

Συμπεράσματα

Σε ό,τι αφορά στη διάσταση του ελεύθερου χρόνου και τις επιλογές των παιδιών σε **πραγματικό επίπεδο** στα αποτελέσματα της έρευνας αποτυπώθηκε κατά σειρά προτεραιότητας :

- ✓ Η παρακολούθηση τηλεόρασης
- ✓ Η ενασχόληση των παιδιών με τις νέες τεχνολογίες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- ✓ Η προτίμηση των παιδιών να παίζουν με φίλες / φίλους
- ✓ Η ενασχόληση των παιδιών με το τάμπλετ τους και τον ηλεκτρονικό υπολογιστή
- ✓ Η ενασχόληση με το διάβασμα

Συμπεράσματα

Στην ερώτηση αναφορικά με το ποιες δραστηριότητες προτιμούν τα παιδιά σε **θεμιτό επίπεδο**, μέσα από τις απαντήσεις τους έδειξαν προτίμηση κατά σειρά προτεραιότητας:

- ✓ Στις αθλητικές δραστηριότητες
- ✓ Στις βόλτες
- ✓ Στο παιχνίδι με φίλες / φίλους
- ✓ Στην ενασχόληση με το διαδίκτυο
- ✓ Στο διάβασμα ενός βιβλίου
- ✓ Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Συμπεράσματα

Οι προτιμήσεις των παιδιών σε θεμιτό επίπεδο φαίνεται να διαφοροποιούνται συγκριτικά με το πραγματικό.

- Σε θεμιτό επίπεδο τα παιδιά δηλώνουν να προτιμούν τις αθλητικές δραστηριότητες, την προσωπική επαφή και τα παιχνίδια με φίλους ή τις βόλτες.
- Σε πραγματικό επίπεδο φαίνεται τα παιδιά να παρουσιάζονται στατικά και να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους κατά κύριο λόγο μπροστά από μία οθόνη.

Συζήτηση

Η στάση των παιδιών θα μπορούσε να ερμηνευθεί σαν αποτέλεσμα της εναρμόνισής τους με τις σύγχρονες συνθήκες ζωής, οι οποίες χαρακτηρίζονται από έλλειψη και πίεση χρόνου από την πλευρά των γονέων. Το γεγονός αυτό είναι πιθανόν να λειτουργεί απαγορευτικά ως προς την αφιέρωση χρόνου και την ενασχόληση με τα παιδιά τους. Επιπλέον, οδηγεί στην αδυναμία εποπτείας τους για μεγάλο χρονικό διάστημα ή σε δραστηριότητες έξω από το πλαίσιο του σπιτιού.

Μέσα από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό πως η καθήλωση των παιδιών σε μια θέση, μπροστά σε ένα τηλέφωνο, σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή ή σε ένα τάμπλετ, παρουσιάζεται ως σωτήρια λύση για τους πολυάσχολους σύγχρονους γονείς.

Περιορισμοί - Προτάσεις

Γενικά, προτείνεται να λάβει χώρα η παρούσα έρευνα και σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Μια συμπληρωματική έρευνα σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα ήταν δυνατόν να προσφέρει τα ικανά και πληρέστερα σε ορισμένες διαστάσεις δεδομένα, ώστε να λάβει χώρα μια σύγκριση αναφορικά με τις δύο σχολικές βαθμίδες, αλλά και να περιγράψει την τάση και το μέγεθος της επίδρασης της ηλικίας στις επιλογές των παιδιών.